

**PREȚURILE DE REFERINȚĂ:
PÂRGHIE PENTRU FUNDAMENTAREA
POLITICILOR SOCIALE ȘI ECONOMICE**

Maria COJOCARU

CZU: 658.8.03 + 338.5

cojocaruum@gmail.com

Preocupările actuale ale instituțiilor guvernamentale au ca obiectiv primordial soluționarea problemelor sociale și creșterea economică sustenabilă. Dimensiunea dezvoltării sociale este un deziderat principal al comunității statelor europene, expus în Declarația de la Roma a liderilor Uniunii Europene din 25 martie 2017: „În aceste vremuri de schimbare și conștienți de îngrijorările cetățenilor noștri, ... ne angajăm să acționăm în direcția unei Europe sociale” [1, p. 4].

Pe lângă implicarea factorilor decidenți cu politici, strategii și programe, statul sau comunitățile de state, precum UE, alocă anual sume importante de bani publici în vederea realizării acestui obiectiv. Important este ca aceste costuri să fie cât mai eficiente atât prin prisma criteriilor economico-financiare, cât și prin prisma criteriilor sociale și de sustenabilitate. Una dintre pârgھیile statului în vederea soluționării unor probleme cu caracter economic și social o reprezintă prețurile de referință. De fapt, una dintre funcțiile de bază ale prețului este funcția socială. „Se consideră că, în economia de piață, prețul, împreună cu venitul nominal, arbitrează accesul diferitelor categorii de persoane la bunuri și servicii” [2, p. 30].

În scopul facilitării accesului cetățenilor la bunurile și serviciile necesare, se utilizează prețurile de referință pentru justificarea nivelului prețului de vânzare. În general, prețul de referință semnifică un preț sau o bază de comparație pe care decidenții îl iau în considerare atunci când se stabilește prețul sau intervalul de prețuri pentru un produs.

Cele mai multe studii se referă la aplicabilitatea prețurilor de referință pentru stabilirea prețurilor la medicamente [3]. În prezent, majoritatea țărilor utilizează pe larg ca metodă de reglementare a prețurilor interne la medicamente, inclusiv Republica Moldova. Prețurile de

referință implică stabilirea unor prețuri fixe pentru grupurile de medicamente, unite pe principiul interschimbabilității. Astfel, prețul de referință este limita superioară a rambursării costului medicamentelor. Cele mai multe cercetări vizează evaluarea eficacității sistemului de stabilire a prețurilor de referință, care determină controversate opinii ale experților. Pe de o parte, se remarcă faptul că, printr-un astfel de model de reglementare a prețurilor, concurența asupra prețurilor pe piață este stimulată la scăderea prețurilor, iar pe de altă parte, mecanismul de separare a medicamentelor în conformitate cu principiul interschimbabilității este criticat. În plus, se crede că sistemul de stabilire a prețurilor de referință, dimpotrivă, suprimă concurența în materie de prețuri și, prin urmare, este ineficient în ceea ce privește reducerea prețurilor.

Pe lângă numeroasele studii privind metodologia și eficacitatea utilizării prețurilor de referință la fundamentarea politicii de preț la medicamente, cercetările efectuate ne-au permis să constatăm că prețurile de referință se aplică pe larg ca instrument de susținere a producătorilor agricoli [4, 5, 6]. În Republica Moldova prețul de referință este utilizat în domeniul agriculturii în dublă ipostază:

1) Ca bază pentru negocierea prețurilor de vânzare-cumpărare pe produse sau grupe de produse între vânzător și cumpărător, fără efect de restricționare a concurenței, reprezentând un *preț estimat* de Consiliul pe filiera produsului agricol [7].

2) Ca instrument pentru asigurarea respectării principiului rezonabilității prețurilor (art. 12 alin. (2) și art. 14 alin. (2) litera g) din Legea nr. 276 [8] în procesul de evaluare a dosarelor depuse de producătorii agricoli pentru obținerea subvențiilor din Fondul național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural întru „adjudecarea costurilor mașinilor, utilajelor și echipamentelor agricole înaintate la subvenționare” la prețuri înalte. În acest scop, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) propune spre consultare **registre ale prețurilor de referință pentru tractoare, combine, semănători și stro-pitori**, care pot fi achiziționate prin submăsurile de investiții 1.3 și 2.4 aferente Programului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural [9].

Astfel, prețul de referință este un mecanism de reglementare și intervenție pe piața agricolă și agroalimentară. Un alt exemplu de utilizare a prețului de referință este în scopul susținerii producătorilor agricoli prin măsuri de intervenție în cazul prețurilor scăzute la produsele agricole. Prețurile de referință sunt utilizate pentru stabilirea cuantumului plăților de intervenție necesare acoperirii pierderilor cauzate de scăderea prețurilor pe piață la anumite produse agricole [4].

Un alt exemplu de utilizare a prețurilor de referință la produsele agricole este cercetarea realizată de M. Sativa, Harianto și A. Suryana pe exemplul producției de ardei chilli, considerat un produs important în Indonezia, utilizat pe larg atât consumul casnic, în scopuri gastronomice, cât și ca materie primă pentru industrie, în medicină sau diete [5]. Autorii studiului au testat ipoteza că prețul la ardeiul chilli nu numai că fluctuează deseori, ci și influențează procesele inflaționiste în stat. Ca bază informațională au servit politicile guvernului indonezian privind aplicarea prețului de referință, ca pârghie de gestiune a importului și stabilizare a prețului la chilli. Studiul realizat a avut ca obiectiv evaluarea eficacității politicii prețurilor de referință în influențarea tranzacțiilor cu chilli. Aplicarea modelului analitic cu utilizarea metodei celor mai mici pătrate a permis autorilor să concluzioneze că aplicarea prețului de referință nu a fost eficientă, deoarece nu a reușit să gestioneze importul în mod corespunzător, iar prețurile la chilli au continuat să fluctueze.

Aplicarea prețurilor de referință pentru calcularea componentei de susținere a prețului în agricultură este abordată în lucrarea [6]. Autorii acestei lucrări abordează problema în cauză pentru țările în curs de dezvoltare, luând ca exemplu cazul Indiei și Chinei.

Un alt domeniu de aplicare a prețurilor de referință este cel al achizițiilor publice. Motivul introducerii prețurilor de referință constă în diminuarea componentei de corupție pe piața achizițiilor, atunci când prețul contractului este în mod artificial majorat, iar diferența dintre costurile reale suportate pentru achiziționarea de bunuri/lucrări sau servicii este achitată ilegal reprezentantului clientului.

În concluzie, vom menționa că prețurile de referință sunt utilizate ca instrument pentru realizarea politicilor sociale, precum și economice atât în țările cu economie dezvoltată, cât și în cele în curs

de dezvoltare. Cu toate acestea, nu totdeauna, obiectivele urmărite se realizează, ceea ce impune studii aprofundate ale impactului acestora asupra evoluției pieței și în plan social.

Referințe:

1. COMISIA EUROPEANĂ. *Document de reflecție privind dimensiunea socială a Europei*. Bruxelles, 26.4.2017 COM(2017) 206, 26.04.2017. https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_ro.pdf (accesat la 20.08.2020)
2. ULIAN, G., COJOCARU, M., CASTRAVEȚ, L. *Prețuri și tarife. Note de curs*. Chișinău.: CEP USM., 2013. 335 p. ISBN: 978-9975-71-339-9.
3. VRIJENS, France, Van De VOORDE, Carine et al. *The reference price system and socioeconomic differences in the use of low cost drugs*. KCE reports vol 126C. Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg Centre fédéral d'expertise des soins de santé. Belgian Health Care Knowledge Centre, 2010.
4. COPPESS, J., SCHNITKEY, G. et al. *Comparing Price Policy Directions in the 2018 Farm Bill Debate*. farmdoc daily (8):90, Department of Agricultural and Consumer Economics, University of Illinois at Urbana-Champaign, May 17, 2018. <http://farmdocdaily.illinois.edu/2018/05/comparing-price-policy-directions-2018-farm-bill.html> (accesat la 22.07.2020)
5. SATIVA, M., HARIANTO, SURYANA, A. Impact of Red Chilli Reference Price Policy in Indonesia, In: *Int. J. Agr. Syst.* 5(2): 120-139
6. KATHLEEN, MULLEN, DONGSHENG, SUN ș.a. *Producer support estimates (PSEs) for agriculture in developing countries: measurement issues and illustrations from India and China*. International Food Policy Research Institute. October 2004. <http://www.ifpri.org> (accesat la 02.08.2020)
7. Legea nr. 257 din 27.07.2006 privind organizarea și funcționarea piețelor produselor agricole și agroalimentare. În: *Monitorul Oficial*, nr. 142-145 din 08.09.2006.
8. Legea nr. 276 din 16.12.2016 cu privire la principiile de subvenționare a producătorilor agricoli. În: *Monitorul Oficial*, nr. 67-71 din 03.03.2017.
9. Metodologia privind stabilirea prețurilor de referință la calcularea subvenției pentru tehnica, utilajul și echipamentul agricol. Ordinal MAIA al RM Nr.59 din 06.04.2017. În: *Monitorul Oficial*, nr. 128-132 din 21.04.2017.